

Notat om reduktion af aflastningstimer (SEL § 107) til hjemmeboende voksne med handicap

Problemstilling: En borger (H) med en hjemmeboende voksen søn med handicap henvender sig til DUKH, fordi kommunen generelt ønsker at spare på udgifterne til aflastning. Kommunen har lavet vejledende interne retningslinjer, der kategoriserer de voksne med handicap i 3 grupper. Kategori A: 62 døgn, B: 44 døgn og C: 26 døgn. Tidligere modtog H som mange andre forældre omkring 100 døgn om året i aflastning på et § 107-aflastningsbotilbud. Ændringen af serviceniveauet er besluttet af de politiske organer i kommunen, ligesom det lokale handicapråd er blevet hørt. Der er udsendt brev fra kommunen til alle forældre vedr. det ændrede serviceniveau. I brevet er anført, at forældrene vil blive kontaktet af deres handicaprådgiver for revurdering af bevilling. H ønsker at få noget at vide om hendes retsstilling i denne situation og har en række konkrete spørgsmål til DUKH.

Efter hvilke regler træffer kommunen afgørelse om aflastning?

Kommunen træffer afgørelse om aflastning efter [§ 107 i serviceloven](#), jf. samme [lovs § 3](#):

§ 3. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilbud efter denne lov.

Stk. 2. Når kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilbud efter §§ 32, 36, 101, 103, 104 og 107-110, skal afgørelsen indeholde oplysninger om beslutninger om den konkrete indsats, som iværksættes, og formålet hermed. Hvis den konkrete indsats ændres væsentligt, finder forvaltningslovens kapitel 3-7 anvendelse ved kommunens beslutning herom. Beslutninger om væsentlige ændringer af den konkrete indsats kan indbringes for de sociale nævn efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 107. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold

- 1) til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte, og
- 2) til personer med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte.

Aflastning kan endvidere bevilges efter [servicelovens § 84](#):

§ 84. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Stk. 2. Kommunen kan tilbyde midlertidigt ophold til personer, der i en periode har et særligt behov for omsorg og pleje.

Målgruppen i § 84, stk. 1 er personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, dvs. en noget bredere målgruppe end efter § 107. Der er således ikke noget til hinder for anvendelse af § 84. Aflastning efter § 84 foregår dog efter mine erfaringer oftest på plejehjem eller i ældreboliger i tilknytning til plejehjem/plejecentre, hvilket selvfølgelig ikke er et hensigtsmæssigt aflastningssted for personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne med behov for omfattende hjælp.

Kan kommunen fastlægge et serviceniveau for aflastning?

Ja, det kan kommunen godt. Kommunen skal dog holde sig inden for det kommunale handlerum. ”De kommunalt fastsatte mål skal være i overensstemmelse med de formål, der er beskrevet i serviceloven, og med generelle forvaltningsretlige principper blandt andet om ligebehandling og proportionalitet.” Læs mere i kap. 8 i rapporten [Det specialiserede socialområde – en analyse af den statslige regulering og ankesystemet](#). Juni 2011. Udarbejdet af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, KL, Socialministeriet og Finansministeriet.

Det er min vurdering, at den upræcise formulering af SEL § 107 giver kommunen et rimeligt stort handlerum til at fastlægge et lokalt serviceniveau inden for aflastning.

Fra ovennævnte rapport kan igen citeres: ”I det omfang, der er fastsat et serviceniveau, som er fastlagt inden for lovens rammer, og som skal ligge til grund for behandlingen og afgørelsen af konkrete sager, bliver serviceniveauet en del af afgørelsesgrundlaget for den konkrete afgørelse. Det betyder på den ene side, at kommunen bliver bundet af serviceniveauet i relation til iagttagelse af ligebehandlingsprincippet, og at kommunen derfor som udgangspunkt skal kunne begrunde en fravigelse fra serviceniveauet i såvel nedadgående som opadgående retning. På den anden side betyder det også, at hvis der i afgørelsen henvises til et serviceniveau, og der i øvrigt er foretaget en korrekt konkret og individuel vurdering, skal ankemyndighederne inddrage hensynet til kommunens ret til at fastlægge serviceniveauet. Hvis ankemyndigheden sætter sin egen afgørelse i stedet for kommunens i forbindelse med en ankesag, eller hvis Ankestyrelsen træffer afgørelse i en egendriftsag, skal ankemyndigheden således følge kommunens serviceniveau, hvis der ikke er konkret begrundelse for det modsatte.”

Med virkning fra 1.9.2012 blev servicelovens § 3 ændret, således at det blev tydeliggjort, at afgørelser efter loven træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn. Samtidigt blev det i loven præciseret, at afgørelse skal træffes på baggrund af en konkret og individuel vurdering. Endelig kom denne tilføjelse til serviceloven vedr. serviceniveau'er:

§ 138. Kommunalbestyrelsen kan inden for lovens rammer træffe beslutning om at fastsætte generelle vejledende serviceniveauer for den lokale udmøntning af hjælp efter loven.

Ifølge Social- og Integrationsministeriet er der tale om en lovfæstelse af gældende uskreven ret om, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte generelle lokale serviceniveauer inden for lovens rammer.

Fra [L 140](#) i øvrigt: ”Når adgangen til at fastsætte serviceniveauer og den konkrete, individuelle vurdering præciseres i sammenhæng, er det for at understrege, at de generelle, vejledende serviceniveauer indgår som en del af beslutningsgrundlaget for de konkrete og individuelle afgørelser, men at de ikke kan træde i stedet for dem. Der er alene tale om en lovfæstelse af gældende ret.”

Læs mere om lovændringen i netsvaret [Inddragelse af økonomiske hensyn](#) fra DUKH.

Bemærk også [denne tilsynsudtalelse](#) fra Statsforvaltning Sjælland af den 13.2.2013: ”Statsforvaltningen Sjælland udtaler, at Kalundborg Kommune i sin kvalitetsstandard for aflastning i henhold til servicelovens § 84, stk. 1, ikke lovligt har kunnet fastsætte et loft for aflastning på 70 døgn om året, idet kommunen herved har sat det pligtmæssige skøn under regel.”

Kan kommunen fastsætte interne retningslinjer for vurdering af aflastning?

Ja, det må kommunen godt. Udgangspunktet er, at der er kommunalt selvstyre, jf. [Grundlovens](#) § 82:

§ 82. Kommunernes ret til under statens tilsyn selvstændigt at styre deres anliggender ordnes ved lov.

[Den kommunale styrelseslov](#) udpeger formanden for kommunalbestyrelsen, dvs. borgmesteren, som øverste leder af den kommunale administration.

§ 31. Formanden kan på kommunalbestyrelsens vegne afgøre sager, som ikke tåler opsættelse eller ikke giver anledning til tvivl.

Stk. 2. Formanden orienterer senest på førstkommende ordinære møde, jf. § 8, stk. 1, kommunalbestyrelsen om afgørelser truffet i medfør af § 31, stk. 1.

Stk. 3. Formanden har den øverste daglige ledelse af kommunens administration. Formanden fordeler sagerne til de pågældende udvalg og drager omsorg for, at sager, der kræver beslutning af kommunalbestyrelsen, forelægges denne med eventuelle erklæringer. Formanden påser sagernes ekspedition og udfærdiger om fornødent forskrifter herfor. Formanden sørger for, at ingen udgift afholdes eller indtægt oppebæres uden fornøden bevilling.

Stk. 4. I styrelsesvedtægten kan fastsættes nærmere regler om formandens forretninger.

Da borgmesteren selvfølgelig ikke kan træffe beslutning i alle sager, benytter han sig af retten til delegation, dvs. han uddelegerer beslutningskompetencen til de enkelte forvaltninger og medarbejdere (se evt. Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 2004, kap. 5 om kompetence). Der kan fastsættes interne retningslinjer i forbindelse med delegationen, således at det sikres, at medarbejderne træffer afgørelser i ansøgningssager i overensstemmelse med kommunens linje.

Der kan også argumenteres ud fra lighedsprincippet, jf. [Vejledning til retssikkerhedsloven](#):

”443. Efter det forvaltningsretlige lighedsprincip er myndigheden forpligtet til at behandle ensartede tilfælde ens. Der skal derfor være saglige grunde for at gøre forskel. Lighedsprincippet har således tæt sammenhæng med princippet om saglig forvaltning som udgangspunkt for en vurdering af, om en forskelsbehandling er sagligt begrundet. Hvis fx to borgere har de samme helbredsmæssige problemer og har den samme erhvervsmæssige baggrund, vil det som udgangspunkt være i strid med lighedsprincippet kun at tilkende den ene førtidspension. Der kan dog være saglige grunde til forskelsbehandling, fx at kun den ene opfylder de almindelige betingelser i loven for retten til førtidspension.”

Hvis der ikke skal være alt for stor forskel fra sagsbehandler til sagsbehandler i kommunen, kan det være hensigtsmæssigt med visse vejledende interne retningslinjer.

Må kommunen placere borgerne med handicap i 3 kategorier og bevilge aflastning ud fra dette?

Ja, det må kommunen godt, idet kommunen har metodefrihed til at tilrette sagsbehandlingen, så længe de interne regler holder sig inden for lovens rammer. Det er dog afgørende, at kommunen fortsat udøver et konkret og individuelt skøn vedrørende den enkeltes behov for aflastning. Umiddelbart lyder 3 kategorier begrænsende i forhold til at opfange de meget forskelligt artede behov for aflastning, der kan være.

Der er risiko for, at behovet for aflastning bliver afgjort for slavisk ud fra kategoriinddelingen. Hvis det i praksis viser sig, at alle i kategori A modtager 62 døgn i aflastning, kan det være begrundet mistanke om, at kommunen har sat det lovpligtige skøn under en regel, hvilket ikke er lovligt. Se dog også principafgørelse [C-42-01](#):

”Der forelå ikke særlige omstændigheder for at tilsidesætte det skøn en amtskommune havde foretaget i forbindelse med sin afgørelse om at nedsætte en mands aktivitets- og samværstilbud fra 100% til 60%. Ankestyrelsen fandt, at amtskommunen havde foretaget en reel konkret, individuel vurdering af mandens behov for tilbuddet samt at afgørelsen ikke var åbenbart urimelig. Ankestyrelsen fandt, at sagen var tilstrækkeligt oplyst og fandt ikke grundlag for at antage, at amtskommunen havde anvendt ulovlige kriterier ved bedømmelsen. Det forhold, at amtskommunen generelt havde besluttet at nedsætte daghjemstilbud til 60% af fuld tid som en vejledende maksimalgrænse for beboere i amtslige botilbud, kunne ikke i sig selv medføre at

den herefter truffe konkrete afgørelse om daghjemstilbud var ulovlig. Det forhold at den generelle beslutning alene havde medført at beboere i amtslige botilbud var blevet revisiteret til daghjemstilbud, kunne heller ikke anses for at være en urimelig forskelsbehandling i forhold til personer, der ikke boede i en amtskommunal boform, idet årsagen til ændringen af serviceniveauet for beboere i amtslige botilbud var, at disse beboere i forvejen modtog en høj grad af socialpædagogiske tilbud i modsætning til hjemmeboende personer eller personer i kommunale botilbud.”

”Det bemærkedes, at amtskommunen var berettiget til at ændre serviceniveauet inden for lovens rammer. Afgørelser om fastsættelsen af det generelle serviceniveau, herunder hvilke tilbud og pladser, der skal være til rådighed i amtskommunen kunne således ikke behandles af de almindelige klageinstanser, jf. retssikkerhedslovens § 60, stk. 3.”

Bemærk, at [retssikkerhedslovens](#) § 69 blev ændret pr. 1.7.2002 ([L 169](#)), dvs. der kan være tvivl om principafgørelsen fra 2001 fortsat er gældende i fuldt omfang.

Før 1.7.2002:

§ 69. Det sociale nævn og Ankestyrelsen kan kun, når der foreligger særlige omstændigheder, efterprøve det skøn, der indgår i en afgørelse truffet af kommunen eller amtskommunen.

Efter 1.7.2002:

§ 69. Det sociale nævn og Ankestyrelsen kan efterprøve retlige spørgsmål.

Må kommunen ændre en bevilling udelukkende af økonomiske hensyn?

Nej, det må kommunen som udgangspunkt ikke. Det vil i givet fald være magtfordrejning.

Hvis kommunen har to lige gode tilbud at tilbyde borgeren, skal kommunen dog vælge det billigste jf. [Vejledning til retssikkerhedsloven](#):

”442. Det forvaltningsretlige princip om saglighed i forvaltningen - magtfordrejningslæren - indebærer, at offentlige myndigheder ikke må forfølge usaglige eller uvedkommende hensyn. Når kommunerne og de sociale klageinstanser skal træffe afgørelse i en sag efter den sociale lovgivning, må der fx ikke tages hensyn til private eller andre interesser, der ikke kommer sagen ved. Det kan fx være tale om at begunstige borgere fra en bestemt bydel. Der må heller ikke forfølges ulovlige formål. Der kan fx være tale om at forfølge et ulovligt formål, hvis en kommune af hensyn til kommunens økonomi ikke bevilliger en skønmæssig ydelse, fx hjælp efter aktivloven til enkeltudgifter eller sygebehandling. Hensynet til kommunens økonomi er i en sådan situation ikke et lovligt hensyn. Kommunen må således heller ikke nægte at stille et socialt tilbud til rådighed for en borger, der opfylder betingelserne i loven, alene med henvisning til, at årets budget er opbrugt. Kommunen må – og skal – tage økonomiske hensyn, når det drejer sig om valget mellem to forskellige tilbud, som er lige gode, men ikke er lige dyre.”

Kan kommunen med en frist på 3 måneder ændre en allerede given bevilling?

Både ja og nej. Hvis kommunen revurderer behovet for aflastning og finder frem til en mindre nedsættelse på f.eks. 3%, vurderer jeg, at kommunen kan ændre en løbende bevilling med rimelig kort frist (f.eks. 1 måned).

Hvis der derimod sker større ændringer, skal der lægges vægt på det såkaldte **indrettelseshensyn** og begrebet **berettigede forventninger** (læs evt. mere [her](#) (s. 11)). Du har anført, at den store reduktion i antal døgnafloadningsdage på omkring 35% betyder, at allerede planlagte aktiviteter, købte ferierejser m.v. i efteråret 2011 ikke kan gennemføres, hvis kommunen fører besparelsen ud i praksis med f.eks. en 3 måneders frist. Du har således gennem efterhånden mange år indrettet dig på ca. 100 årlige aflastningsdøgn,

hvorfor en så væsentlig ændring efter min vurdering bør ske med en længere frist end 3 måneder i din situation.

Endvidere kan der lægges vægt på begrebet **begunstigende forvaltningsakt**, idet kommunen har bevilget dig aflastning for 1 år gældende fra 1.1.2010 og frem til 31.12.2011 jf. bevillingen til § 107-tilbudet. Der skal være gode grunde til at ændre en løbende bevilling, idet det kan anføres, at revisitation må afvente tidspunktet for den normale opfølgning efter servicelovens § 148, dvs. ultimo 2011. Se f.eks. principafgørelse [262-09](#), hvor Ankestyrelsen har anført:

"Betingelserne for tilbagekaldelse efter almindelige forvaltningsretlige principper om tilbagekaldelse af begunstigende forvaltningsakter, som en adressat ønsker opretholdt, må anses for at være forholdsvis strenge og bero på en konkret afvejning af en række forhold. De forhold, der indgår i den konkrete afvejning, er blandt andet tilbagekaldelsesgrunden (disse kan tillægges forskellig vægt), indgrebets intensitet, om tilbagekaldelsen vedrører faktiske oplysninger contra omvurderinger af oplysninger eller nye retlige forhold, om hensynet bag tilbagekaldelsen kunne være taget i betragtning ved den oprindelige afgørelse, og om der er fejl på adressatens side. Endvidere indgår det i afvejningen, om der er tale om et løbende retsforhold over en længere årrække, og om der er givet varsel og frist for tilbagekaldelsen. Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at hensynet til det offentlige økonomi og hensynet til at sikre lighed og konsekvens i administrationen ikke var tilstrækkeligt tungtvejende grunde til en tilbagekaldelse til ugunst for ansøger. Ankestyrelsen fandt, at indgrebet havde væsentlig betydning for ansøger, samt at hensynet bag tilbagekaldelsen kunne være taget i betragtning ved den oprindelige afgørelse, og at behovet for tilbagekaldelsen ikke skyldtes forhold, der kunne bebrejdes ansøger. Endelig lagde Ankestyrelsen vægt på, at selv om der var tale om en løbende bevilling, der udvidede muligheden for tilbagekaldelse, var den konkrete bevilling på et år, hvorefter den skulle tages op igen, og den havde derfor ikke virkning over en længere årrække. Det forhold at der var givet et en frist på 3 måneder for tilbagekaldelsens ikrafttræden kunne ikke tillægges afgørende betydning."

Kan kommunen foretage revisitationen gennem en telefonopringning?

Det er op til kommunen, hvordan den tilrettelægger sin sagsbehandling. Efter min vurdering vil en sådan væsentlig ændring jf. servicelovens § 3, kræve en grundig sagsbehandling, som kan være svært at foretage gennem en telefonopringning. Om revisitationen skal ske via møde på kommunen eller hjemme hos dig er op til kommunen at afgøre, idet kommunen har ansvaret for at indsamle de fornødne oplysninger til sagens afgørelse. Umiddelbart vil jeg vurdere, at det kræver et hjemmebesøg for afklaring af dit behov for aflastning og for vurdering af din voksne søns aktuelle funktionsniveau. Hvis kommunen skal kunne argumentere for og begrunde en væsentlig ændring, skal sagen være fuldt oplyst jf. nedenfor.

Hvad skal vi lægge vægt på, hvis jeg vil klage til det sociale nævn?

Efter [retssikkerhedsloven](#) gælder det:

§ 69. Det sociale nævn, beskæftigelsesnævnet og Ankestyrelsen kan efterprøve retlige spørgsmål.

Efter [Vejledning til retssikkerhedsloven](#) pkt. 221 gælder det, at en efterprøvelse af retlige spørgsmål betyder, at de sociale klageinstanser blandt andet skal tage stilling til følgende: Almene juridiske spørgsmål, fortolkning, overensstemmelse med forvaltningsretlige principper, sagsbehandlingen og de faktiske omstændigheder. Det fremgår af vejledningen, at "klageinstanser skal efterprøve, om sagen er tilstrækkeligt oplyst, og om de faktiske omstændigheder, som en afgørelse bygger på, er korrekte. Klageinstanser har mulighed for at forholde sig selvstændigt til de faktiske omstændigheder i sagen, herunder rent sagkyndige vurderinger, der indgår i bedømmelsen af de faktiske omstændigheder. Efterprøvelsen på disse områder kan derfor være mere intensiv end domstolenes efterprøvelse."

Efter [Vejledning til retssikkerhedsloven](#) pkt. 225 gælder det ved efterprøvelse af skønsmæssige afgørelser, at hvis en bestemmelse indeholder muligheden for at foretage et skøn, skal klageinstanserne - ud over de elementer, der er nævnt under punkt 221 - også efterprøve, om der er blevet foretaget et individuelt skøn, hvor det er forudsat i loven, at der skal foretages et skøn, om de kriterier, der er blevet anvendt, er lovlige, om der er taget uvedkommende hensyn, hvilke kriterier, der skal indgå i den konkrete vurdering, om alle relevante kriterier er inddraget, om prioriteringen mellem de valgte kriterier er i overensstemmelse med almindelige retsprincipper, fx lighedsgrundsætningen, og om afvejningen er i overensstemmelse med prioriteringsregler, der eventuelt måtte være forudsat i den sociale lovgivning.

Hvis du vælger at klage over kommunens afgørelse, vil det være vigtigt, at du beskriver de faktiske omstændigheder så grundigt som muligt. Dvs. du beskriver dit behov for aflastning og din voksne søns aktuelle funktionsniveau så præcist som muligt. Så sikrer du dig, at det sociale nævn forholder sig til alle dine oplysninger, og som kommunen måske ikke i sin behandling af sagen har taget præcis stilling til.

Kan vi stille krav om, at der skal foreligge en handleplan?

Ja, det kan du/I godt – se således § 141, stk. 2.

§ 141. Når der ydes hjælp til personer under folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, efter afsnit V, skal kommunalbestyrelsen som led i indsatsen skønne, om det er hensigtsmæssigt at tilbyde at udarbejde en handleplan for indsatsen, jf. dog stk. 2. Ved denne vurdering skal der tages hensyn til borgerens ønske om en handleplan samt karakteren og omfanget af indsatsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde at udarbejde en handleplan, når hjælpen ydes til

- 1) personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller
- 2) personer med alvorlige sociale problemer, der ikke eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig, eller som i øvrigt har behov for betydelig støtte for at forbedre de personlige udviklingsmuligheder.

Stk. 3. Handleplanen skal angive

- 1) formålet med indsatsen,
- 2) hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet,
- 3) den forventede varighed af indsatsen og
- 4) andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Stk. 4. Handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Hvis kommunen ikke overholder lovgivningen mere generelt – hvem kan der så rettes henvendelse til?

I første omgang kan I kontakte borgmesteren i kommunen, idet han har ansvaret for, at medarbejderne i kommunen administrerer lovgivningen korrekt.

Der er også mulighed for at inddrage [statsforvaltningen](#), jf. [den kommunale styrelseslov](#):

§ 47. Tilsynet med kommunerne varetages af statsforvaltningen i den region, hvori kommunen er beliggende.

Stk. 2. Tilsynet med kommunale fællesskaber, jf. § 60, varetages af den statsforvaltning, der efter stk. 1 varetager tilsynet med de deltagende kommuner. Varetages tilsynet med de deltagende kommuner ikke af samme statsforvaltning, udøves tilsynet af den statsforvaltning, der efter stk. 1 varetager tilsynet med fællesskabets hjemstedskommune.

Stk. 3. Statsforvaltningen er i udøvelsen af tilsynet ikke undergivet indenrigs- og sundhedsministerens instruktioner. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af statsforvaltningens beføjelser som led i tilsynet.

§ 48. Statsforvaltningen fører tilsyn med, at kommunerne og kommunale fællesskaber, jf. § 60, overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, herunder kommunale forskrifter, der er udstedt i medfør af denne lovgivning, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Statsforvaltningen fører ikke tilsyn med, at kommunerne og kommunale fællesskaber, jf. § 60, overholder ansættelsesretlige regler.

Stk. 3. Statsforvaltningen fører ikke tilsyn, i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag.

I henhold til § 47 i lov om kommunernes styrelse fører Statsforvaltningen (Tilsynet) tilsyn med, om kommunerne overholder den gældende lovgivning. Der er tale om et såkaldt rent juridisk tilsyn, dvs. at der kun føres tilsyn med, om kommunerne udfører deres opgaver lovligt. Tilsynet kan derimod ikke påse, om en afgørelse efter Tilsynets opfattelse er fornuftig eller hensigtsmæssig.

I har ikke krav på, at Tilsynet behandler en ”klage”. Tilsynet afgør således selv, om Tilsynet vil behandle sagen, jf. § 48a, og der føres ikke tilsyn, i det omfang spørgsmålet kan indbringes for særlige klage- eller tilsynsmyndigheder, jf. § 48, stk. 3.

Hvis Tilsynet finder, at kommunen har overtrådt lovgivningen, kan Tilsynet bl.a. uddele en ”næse” (udtrykke kritik), annullere en ulovlig afgørelse eller pålægge tvangsbøder, se [lovens §§ 50a-51](#).

Hvis klagen ikke kan behandles af en egentlig klageinstans, eller hvis alle administrative klagemuligheder er udtømt, er der endvidere mulighed for at klage til [Folketingets Ombudsmand](#):

§ 14. Klage over forhold, der kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, kan ikke indgives, førend den anden forvaltningsmyndighed har truffet afgørelse.

Klagen skal være indgivet til Ombudsmanden inden et år efter, at forholdet er begået.

Ombudsmanden afgør - ligesom Tilsynet - selv, om han vil behandle en sag eller henlægge den, fx fordi han finder sagen grundløs eller uvæsentlig:

§ 16. Ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

I modsætning til Tilsynet kan Ombudsmanden både vurdere de rent juridiske aspekter af sagen, dvs om kommunen har overholdt gældende ret, og/eller om kommunen på anden måde har begået fejl eller forsømmelser i forbindelse med behandlingen af sagen, herunder om kommunen har optrådt høfligt og hensynsfuldt:

§ 21. Ombudsmanden skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. I forbindelse med Ombudsmandens inspektionsvirksomhed gælder desuden bestemmelsen i § 18.

Ombudsmanden har derimod ikke - i modsætning til Tilsynet - egentlige sanktionsmuligheder. Ombudsmanden kan alene udtale kritik, afgive henstillinger og i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag, men kommunerne følger som altovervejende hovedregel Ombudsmandens henstillinger mv.

Endelig fører Social- og Integrationsministeriet et såkaldt sektortilsyn med kommunerne. Dette tilsyn indebærer imidlertid ikke i sig selv retlige beføjelser overfor kommunerne. Der kræves således direkte lovhjemmel hertil, idet der ikke er et over-/underordningsforhold mellem kommunerne og ministeriet.